

jednotnou stranu procesní podle § 14 c. ř. s. Solidárnost závazku nemůže o sobě nedílné společenství v rozepři podle § 14 c. ř. s. založiti. Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zmatečnost podle § 477 čis. 4 c. ř. s. vytýkal dovolatel již v odvolání z rozsudku prvé stolice, odvolací soud tuto výtku již vyvrátil a dovolatel se poukazuje na příslušné odůvodnění napadeného rozhodnutí. Pokud jde o právní posouzení věci, setrvává dovolatel neprávem na stanovisku, že rukojmí a plátce tvoří s hlavním dlužníkem podle § 14 c. ř. s. nedílné společenství v rozepři. Jest sice přisvědčiti dovolateli, že se závazek rukojmího a plátce řídí podle závazku hlavního dlužníka, že jest závazkem akcesorním, že celkový dluh, i rukojemství, zaniká uspokojením věřitele, že však onen závazek zaniká pro svou akcesorní povahu zpravidla také každým jiným zánikem hlavního dluhu. Všecko to nemůže však odůvodniti vznik a trvání nedílného společenství v rozepři. Nedílné společenství v rozepři jest tu jen tenkrát, vztahuje-li se účinek rozsudku, který má býti vyneseno, na všechny společníky v rozepři, any tyto účinky vyplývají z povahy sporného právního poměru aneb ze zákonného předpisu. Poněvadž takového zákonného předpisu není, přišla by v úvahu jen povaha právního poměru. Nedílné společenství v rozepři jest tu v tomto směru jen tenkrát, jsou-li proti společníkům v rozepři právně nemožná odchylná rozhodnutí. U rukojmího a plátce (§ 1347 obč. zák.) tomu však tak není, poněvadž rozhodnutí může vyzniti odchylným způsobem podle námitek a jinakých obran, které u hlavního dlužníka i u rukojmího a plátce mohou se utvářiti různým způsobem. Tak na příklad může hlavní dlužník uplatňovati, že jest sprostěn podle § 53 vyrov. řádu závazku, čehož se však nemůže dovolávati rukojmí (§ 48 vyr. ř.). Ostatně nevyplývá ze spisů, že hlavní dlužnice namítla u prvního roku, že zažalovaný dluh zanikl. Závazek rukojmího a plátce jest ovšem závislým na závazku hlavního dlužníka, což má v zápětí, že rukojmí a plátce může zásadně uplatňovati proti žalobě také námitky z poměru hlavního dlužníka k věřiteli, obzvláště také námitku, že zánikem závazku hlavního dlužníka zanikl i jeho závazek. Tyto námitky musí však žalovaný rukojmí a plátce ve sporu uplatniti, což se nestalo.

Čís. 9085.

Společenstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čis. 70 ř. zák.

Není protizákonným, nařídil-li rejstříkový soud, vyřizuje opověď určitých změn stanov, by byly stanovy změněny také co do některých dalších ustanovení, pokud se týče, by ustanovení ta byla ze stanov vůbec vypuštěna, ana podle jeho názoru nevyhovují zákonu. Stačí, poukázal-li rejstříkový soud co do změn nenavržených k § 3 zákona ze dne 10. června 1903, čis. 133 ř. zák.

Ústředí družstev, jež jest zároveň revisním svazem, nemůže býti úvěrním družstvem. Přijímání vkladů na knížky vůbec a vkladů od nečlenů

v jakékoliv formě ústředím přiřčených družstev, jakož i obstarávání společného nákupu hospodářských potřeb pro přiřčená sdružení, vymyká se z rámce přípustné činnosti družstva jako družstva revisního.

Rejstříkový soud jest oprávněn, by zkoumal, zda účel družstva a prostředky k jeho dosažení vytčené ve stanovách odpovídají zákonu vůbec, pokud jde o revisní svaz, zejména také zákonu ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. Vztahy mezi přiřčenými družstvy a svazem, které má na zřeteli § 3, druhý odstavec, zák. čís. 133/1903, nejsou styky obchodními, nýbrž závodními vztahy vůbec.

Ustanovení stanov, jímž není vyloučeno opatření cenných papírů, devis a valut ve volném obchodě za účelem jich prodeje přiřčeným sdružením, příčí se jak § 1 zákona o společenstvech, tak § 3 zákona čís. 133/1903.

Ustanovení stanov o použití přebytků »k účasti na kmenovém jmění podniků a ústavů veřejně účtujících ve formě držby akcií, podílů a pod.« vybočuje z mezí činnosti družstva podle § 1 zákona o společenstvech.

Prokuristu společenstva nemůže zřídití představenstvo, nýbrž jen valná hromada, jež však může toto své právo přenést na zvláštní jí zřízený orgán.

(Rozh. ze dne 10. července 1929, R I 227/29.)

Rejstříkový soud vrátil společenstvu s r. o. opověď za tím účelem: I. by změny stanov byly opraveny zmocněným k tomu představenstvem ve formě zvláštního dodatku ke stanovám. Nutno totiž: 1. v § 2 odst. 5 stanov vypustiti ustanovení o přijímání peněžních vkladů k úročení na běžný účet nebo na vkladní knížky od nečlenů a přijímání vkladů těch od členů obmeziti na běžný účet, poněvadž činnost společenstva musí podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. zůstatí obmezena na členy, nejde o úvěrní družstvo, jak je má na mysli § 2 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. a nemůže ani u revisního svazu, jímž jest toto společenstvo, býti rozšiřována na nečleny a, poněvadž podle § 3 zákona ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. revisní svaz jest oprávněn kromě výkonu revisí přiřčených družstev jen hájiti jejich společné zájmy a udržovati jich obchodní styk navzájem a se svazem, nikoli však přijímati peněžní vklady na vkladní knížky ať od členů, ať od nečlenů nebo na běžné vkladní účty od nečlenů. 2. v § 2 stanov bod 7. vypustiti, poněvadž obstarávání společného nákupu provozovacích hospodářských potřeb pro přiřčená sdružení ve smyslu § 5 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. jest vzhledem k ustanovení § 3 zákona ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. dovoleno jen svazům (ústředím), která nejsou revisními svazy, 3. v § 2 stanov odst. 8 vypustiti, poněvadž koupě a prodej cenných papírů, devis a valut, i když je to obmezeno na členy společenstva, jsou obchody bankovními, přesahujícími svépomocný účel činnosti družstevní v § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. naznačený u každého společenstva, tím více u svazu revisního, 4. v § 19 stanov v odst. 6 ustanovení o udělování prokury vypustiti a za-

řaditi do oprávnění valné hromady (§ 15 stanov), poněvadž prokuru udělovati a odvolávati jest povolána valná hromada, nikoli výbor, 5. v § 41 stanov ustanovení o účasti společenstva na kmenovém jmění podniků a ústavů ve formě držby akcií, podílů a pod. vypustiti, poněvadž účast taková vybočuje z mezí pro revisní svaz jako společenstvo zákonem z roku 1873 a 1903 vytčených, 6. v opovědi učiniti návrh, změna kterých paragrafů stanov má býti zapsána, II. by připojen byl firemně podle stanov ověřený opis protokolu o schůzi představenstva, která se usnese na změnách požadovaných pod č. I, III. by předložen byl v trojím vyhotovení dodatek ke stanovám, dnem schůze datovaný a firemně podle stanov podepsaný, obsahující nový doslov změněných ustanovení stanov. **R e k u r s n í s o u d** nevyhověl rekursu. **D ů v o d y:** Především nutno zdůrazniti, že rejstříkový soud jest, jakž vyplývá z ustanovení § 3 min. nař. ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák. a §§ 2 a 3 zák. ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. nejen oprávněn, nýbrž i povinen, by nařídil změnu stanov, jakmile shledá, že některé jich ustanovení odporuje zákonu ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. S tohoto hlediska právem požaduje rejstříkový soud, by v odst. 5 § 2 stanov vypuštěno bylo ustanovení o přijímání vkladů peněžních na běžný účet nebo na vkladní knížky od nečlenů a přijímání vkladů těch od členů obmezeno bylo na běžný účet, neboť jednak musí činnost každého družstva podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. zůstati omezena na členy, jednak nejde tu o družstvo úvěrní, jež na mysli má § 2 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. Taktéž jest oprávněn požadavek, by vypuštěn byl z § 2 stanov odstavec 7 o obstarávání společného nákupu hospodářských potřeb pro přičleněná sdružení, hledíc k tomu, že podle ustanovení § 5 (2) zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. úvěrním společenstvům a jejich svazům jest dovoleno obstarávati společný nákup provozovacích potřeb pro členy, z čehož následuje, že takovéto obstarávání provozovacích potřeb dovoleno jest toliko svazům, které nejsou revisními svazy, jímž jest právě stěžující si družstvo. Koupě a prodej cenných papírů, devis a valut jsou nepochybně bankovními obchody a již tím vybočují z mezí § 1 zák. ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. a nemohou proto býti družstvem provozovány, byť i zůstaly omezeny na členy družstva. Právem proto žádá rejstříkový soud, by vypuštěn byl odstavec 8 z § 2 stanov jednající o koupi cenných papírů, devis a valut od přičleněných sdružení. Práva, příslušející společenstevníkům ve věcech společenstva, zejména co do vedení obchodu vykonávají se podle § 27 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. ve valné hromadě, z čehož následuje, že udělení a odvolání prokury patří do pravomoci valné hromady a nelze proto s hlediska § 11 cit. zák. připustiti ustanovení stanov, podle něhož se přenechává ustanovení prokuristy výboru. Není proto nezákonným požadavek rejstříkového soudu, by v § 19 stanov odst. 6 ustanovení o udělení prokury bylo vypuštěno a zařazeno do oprávnění valné hromady § 15 stanov. Ustanovení § 41 stanov o použití přebytečných hotovostí, pokud určuje, že smí býti užito přebytků »k účasti na kmenovém jmění podniků a ústavů veřejně účtujících ve

formě držby akcií, podílů a podobně« zřejmě vybočuje z mezí, které pro činnost družstva stanoví § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., neboť nejde tu o společné provozování podniku, jak to na myslí má toto zákonné ustanovení, nýbrž přímo o kapitalistické podnikání, pro něž se ovšem forma společenstevní nehodí. Vyhovuje tudíž zákonu, když rejstříkový soud žádá, by v § 41 stanov ustanovení o účasti společenstva na kmenovém jmění podniků a ústavů ve formě držby akcií, podílů a p. bylo vypuštěno.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolacímu rekursu a změnil napadené usnesení v ten smysl, že vyloučil z usnesení rejstříkového soudu ze dne 8. ledna 1929 odstavec čtvrtý; jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

D ů v o d y:

Dovolací stížnost vytýká napadenému usnesení, že jím byl porušen zákon jednak nesprávným formelním postupem při vyřízení opovědi, jednak z důvodů práva hmotného. Výtka tato není oprávněna ani v tom, ani v onom směru. Po stránce formální: Není protizákonným, nařídil-li rejstříkový soud, vyřizuje opověď určitých změn stanov, by byly stanovy změněny i co do některých dalších ustanovení, pokud se týče by ze stanov vůbec byla vypuštěna (§ 2 odst. 5 a 7; § 19 odst. 6), ježto podle jeho názoru nevyhovují zákonu. Tím neučinil rejstříkový soud a s ním ani soud rekursní závislým povolení navržených změn stanov, pokud je shledávají nezavadnými, na opravách nebo výpustkách, které nebyly navrženy, jež však pokládají za nutné, ježto nejsou srovnatelné se zákonem. Postup nižších soudů jest účelný, žádají-li, by před zápisem četných navržených změn byly celé stanovy ve smyslu zákona konečně upraveny. I když rejstříkový soud co do změn nenavržených nepoukázal výslovně k předpisu § 3 min. nař. ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák., pokud se týče k § 11 zák. ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. a obmezil se mimo jiné v určité části jen na odůvodnění svého rozhodnutí šem 3 zák. ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák., nelze v tom shledávat podstatnou závadu již vzhledem k citaci družstevního zákona u § 3 zák. čís. 133 z roku 1903, nehledíc ani k tomu, že rekursní soud, který si právní názor rejstříkového soudu osvojil, výslovně poukazuje také k § 3 min. nař. čís. 71/1873.

Po stránce věcné: K § 2 odst. 5 stanov. Stěžující si společenstvo jest »Ústřední jednotou hospodářských družstev«, jest tedy jen ústředím, jehož účelem jest podle úvodního odstavce § 2 stanov podporovati mravně i hmotně svépomocné sdružovací snahy a zvláště úkoly a věci sdružení jednotě přiřčených. Mimo to jest revisním svazem ve smyslu zákona ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. S tímto účelem jest nesrovnatelné, by ústředí samo bylo úvěrním družstvem. K tomu, by se z ústředí vytvořilo samostatné úvěrní družstvo, směřuje však právě předpis § 2 čís. 5 stanov, podle něhož svaz přijímá peněžní vklady k úročení na běžný účet nebo na vkladní knížky od členů i nečlenů a poskytuje půjčky přiřčeným sdružením. Vlastní jádro tohoto předpisu jest sice sesla-

beno prvou větou tohoto odstavce, podle něhož má svaz tuto činnost vyvinouti za účelem vyrovnání přebytků a potřeb peněžních mezi při-
členěnými sdruženími. Avšak již v tomto doslovu jest rozpor, neboť kdyby
jedním z prostředků k dosažení účelu vytčeného v prvním odstavci § 2
mělo býti jen vyrovnání přebytků a potřeb peněžních mezi při-
členěnými sdruženími, stačilo by, by družstva, mající přebytky, ukládala je v ústředí
na běžný účet a by pak ústředí ve smyslu stanov poskytovalo při-
členě-
ným družstvům, jimž se nedostává potřebných hotovostí z takto získa-
ného fondu zápůjčky. Tak by se stalo ústředí prostředníkem mezi při-
čle-
něnými družstvy při vyrovnání přebytků a potřeb peněžních mezi nimi a
vyvíjelo činnost, která by měla za účel společnou ochranu zájmů svazo-
vých družstev a udržování jich závodních vztahů navzájem, tedy činnost
§ 3 zák. čís. 133/1903 výslovně připuštěnou. Přijímání vkladů na knížky
vůbec a vkladů od nečlenů v jakékoli formě ústředím při-
čle-
něných družstev, vymyká se již z rámce přípustné činnosti družstva jako družstva
revisního (§ 3 zák. čís. 133/1903, druhý odstavec poslední věta), nehledíc
ani k tomu, že ústředí (svaz) úvěrních družstev není oprávněno vydávati
vkladní knížky ani podle § 2 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb.
z. a n., nejsou samo o sobě družstvem úvěrním ve smyslu tohoto zákona.
§ 2 tohoto zákona připouští jen, by u svazů ústavů tam jmenovaných
(úvěrních družstev jsoucích pod dozorem svazu [ústředí]) byl dozor sva-
zový nahrazen dozorem podle § 14 zákona čís. 133/1903. Že rejstříkový
soud jest oprávněn, by zkoumal, zda účel družstva a prostředky k jeho
dosažení vytčené ve stanovách odpovídají zákonu vůbec, tedy nejen zá-
konu družstevnímu, nýbrž pokud jde o revisní svaz. zejména také zákonu
čís. 133/1903, plyne z § 3 tohoto zákona, podle něhož svaz musí býti
utvořen na základě zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., ve spo-
jení s § 3 min. nař. ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák. a §§ 11 a 1
zákona čís. 70/1873. Nejde tu o otázku, zda jest svaz oprávněn k revisi
při-
čle-
něných družstev, nýbrž zda jeho stanovy, které mají býti zapsány
do společenstevního rejstříku, vyhovují zákonu. Naráží-li stěžující si druž-
stvo na rozhodnutí čís. 4664 sb. n. s., podle něhož nutno se řídit smyslem
a účelem zákona o revisi společenstev a stanoviti normu, která by byla
záměrům tohoto zákona nejbliže, nebyla-li některá otázka zákonem ze dne
10. června 1903, čís. 133 ř. zák. upravena, nutno právě z této zásady vy-
voditi, že jest neslučitelné s povoláním ústředí jako revisního svazu, by
samo s družstvy při-
čle-
něnými provozovalo obchody, vybočující z mezí
shora vytčených.

K § 2 o d s t. 7 s t a n o v. Nepřípustnost tohoto statutárního usta-
novení pro ústředí, která jsou revisními svazy, plyne z téže úvahy jako
při § 2 pátý odstavec. Vztahy mezi při-
čle-
něnými družstvy a svazem,
které má na zřeteli § 3, druhý odstavec zákona čís. 133/1903, nejsou
styky obchodními, jak je pojímá stěžující si družstvo. nýbrž závodními
vztahy vůbec.

K § 2 o d s t. 8 s t a n o v. V tomto předpisu stanov, tak jak jest
upraven, nedochází výrazu svépomocný ráz družstevní činnosti při koupi
a prodeji cenných papírů, devis a valut, tak jak jej naznačuje stěžující

si družstvo v dovolací stížnosti. Není z něho patrné, že jde jen o vyrovnání přebytků a potřeb tohoto druhu peněžních prostředků u přičleněných sdružení, tak jak je tomu v § 2 odst. 5 co do peněžních hotovostí. Odst. 8 § 2 stanov nevyklučuje opatření cenných papírů, devis a valut ve volném obchodě za účelem jich prodeje přičleněným sdružením, tedy bankovní obchody vůbec, kterážto činnost vybočuje nejen z rámce přípustného družstevního podnikání po rozumu § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. z., nýbrž přičí se i předpisu § 3 zákona čís. 133/1903, upravujícího obsah a rozsah působnosti revisního svazu.

K § 41 stanov. Pokud nižší soudy vylučují z tohoto předpisu stanov větu, že přebytků smí býti použito »k účasti na kmenovém jmění podniků a ústavů veřejně účtujících ve formě akcií, podílů a podobně«, činí tak právem a stačí v tom směru poukázati ke správným a výstižným důvodům napadeného usnesení, které vývody dovolací stížnosti nebyly vyvráceny. Potud není tedy dovolací stížnost v § 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. odůvodněna.

K § 19 odst. 6 stanov. Nemůže býti pochybnosti, že prokuristu nemůže zřídití představenstvo, poněvadž zastupovací moc představenstva jest v jistém směru užší než prokura, že tedy právo ke zřízení prokuristy jest přiznati jen valné hromadě. Než tomuto požadavku jest vyhověno i tím, přenese-li valná hromada toto právo na zvláštní, jí zřízený orgán, jímž jest v tomto případě šedesátičlenný výbor (§ 17 stanov), volený vesměs ze členů jednoty. Tento postup není protizákonný a nepřičí se ani jeho duchu. Poukázati jest v tomto směru jednak k zásadě vyslovené v § 26 družstevního zákona co do přípustnosti zastoupení (při provozu podniku družstva), jednak k § 19 téhož zákona, který, pojednávaje o představenstvu, zmiňuje se v poslední větě o valné hromadě, dozorčí radě a jiných orgánech. Připouští tedy sám zákon vedle obligatorních orgánů představenstva (§ 15 »jede Genossenschaft muss einen Vorstand haben«) a valné hromady (§ 27 »Die Rechte . . . werden von der Gesamtheit der Genossenschafter in der Generalversammlung ausgeübt«) také orgány fakultativní, totiž dozorčí radu (§ 24 »Der Genossenschaftsvertrag kann dem Vorstande einen Aufsichtsrat . . . an die Seite setzen«) a jiné orgány (§ 19). Nelze tudíž seznati, proč by nemohla valná hromada v určitých případech, kde toho mimořádný rozmach družstva při velmi značném počtu členů vyžaduje, přenéstí jistou přesně vymezenou část svých oprávnění, jmenovitě co do opatření častěji se opětuujících, na zvláštní orgán, jehož složení by bylo úměrné počtu členů majících účast na valné hromadě a jehož zřízení by bylo vyhraženo valné hromadě a jen ze členů družstva, tak jak je tomu u stěžujícího si družstva. Potud bylo dovolací stížnosti vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 9086.

Zákon o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Nepřípustným jest účel společenstva: »zastupovati členstvo v obchodních záležitostech na přání členů.«